

Ref 60

Ett livförsäkringsföretags återförsäkringsrörelse som avser risker som hänför sig till sjuk- och olycksfallsförsäkringar omfattas inte av skatteplikten för sådana försäkringar enligt 39 kap. 4 § inkomstskattelagen.

39 kap. 4 § inkomstskattelagen (1999:1229)

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 3 december 2024 följande dom (mål nr 7360-23 och 7361-23).

Bakgrund

1. Ett livförsäkringsföretags verksamhet som avser förvaltning av tillgångar och skulder för försäkringstagarnas räkning är skattepliktig till avkastningsskatt. Detsamma gäller influtna premier. Vad nu sagts gäller dock inte sjuk- och olycksfallsförsäkringar som företaget meddelar. Premier och andra inkomster som hänför sig till sådana försäkringar ska i stället inkomstbeskattas. Med återförsäkring avses verksamhet som består i att överta risker som överlåts av ett försäkringsföretag. Den som övertar risker driver rörelse avseende mottagen återförsäkring.

2. De här målen gäller om ett livförsäkringsföretags rörelse avseende mottagen återförsäkring ska inkomstbeskattas när återförsäkringarna avser risker som hänför sig till sjuk- och olycksfallsförsäkringar som har meddelats av det överlåtande försäkringsföretaget eller om återförsäkringarna ingår i den avkastningsbeskattade delen av verksamheten.

3. Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv har tillstånd att driva direkt försäkringsrörelse och meddelar både livförsäkringar som oftast avkastningsbeskattas och sjukförsäkringar som inkomstbeskattas. Bolaget har även tillstånd att driva återförsäkringsrörelse. I sina inkomstdeklarationer för beskattningsåren 2014 och 2015 redovisade bolaget återförsäkringsrörelsen i den avkastningsbeskattade delen av verksamheten.

4. Skatteverket ansåg att bolagets inkomster från återförsäkringsrörelsen skulle inkomstbeskattas till den del rörelsen avsåg mottagen återförsäkring avseende risker hänförliga till sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Skatteverket beslutade därmed att höja bolagets inkomst av näringsverksamhet för beskattningsåren 2014 och 2015.

5. Bolaget överklagade till Förvaltningsrätten i Stockholm som biföll överklagandet och undanröjde Skatteverkets beslut. Förvaltningsrätten ansåg att återförsäkringsrörelsen inte skulle inkomstbeskattas.

6. Skatteverket överklagade till Kammarrätten i Stockholm som gjorde samma bedömning som förvaltningsrätten och avlog överklagandet.

Yrkanden m.m.

7. *Skatteverket* yrkar att bolagets rörelse som består av mottagen återförsäkring avseende sjuk- och olycksfallsförsäkringar ska inkomstbeskattas.

8. *Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv* anser att överklagandet ska avslås och yrkar ersättning för sina kostnader i Högsta förvaltningsdomstolen med 389 125 kr.

Skälen för avgörandet

Frågan i Högsta förvaltningsdomstolen

9. Frågan är om ett livförsäkringsföretags återförsäkringsrörelse som avser risker som hänför sig till sjuk- och olycksfallsförsäkringar ska inkomstbeskattas.

Rättslig reglering m.m.

10. Enligt 2 § första stycket 1 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel är svenska livförsäkringsföretag skattskyldiga till avkastningsskatt.

11. I 39 kap. 3 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) föreskrivs att livförsäkringsföretag inte ska ta upp inkomster som hänför sig till tillgångar och skulder som förvaltas för försäkringstagarnas räkning eller inbetalda premier samt att utgifter som hänför sig till sådana inkomster och premier inte får dras av. Enligt 4 § gäller inte den bestämmelsen till den del inkomsterna, premierna och utgifterna hänför sig till sjuk- och olycksfallsförsäkringar som anges i 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

12. Försäkringsrörelse får enligt 2 kap. 1 § försäkringsrörelselagen drivas bara efter tillstånd. Tillstånd för direkt skadeförsäkringsrörelse regleras i 11 §, för direkt livförsäkringsrörelse i 12 § och för rörelse avseende mottagen återförsäkring i 13 §.

13. Tillstånd för direkt skadeförsäkringsrörelse kan enligt 2 kap. 11 § första stycket försäkringsrörelselagen avse försäkringsklasserna olycksfall och sjukdom. Tillstånd för direkt livförsäkringsrörelse kan enligt 12 § avse försäkringar som meddelas som tillägg till vissa livförsäkringar samt vissa sjuk- och olycksfallsförsäkringar med långa löptider.

14. Enligt 2 kap. 13 § försäkringsrörelselagen ska tillstånd för rörelse avseende mottagen återförsäkring avse risker som hänför sig

till en eller flera av de skade- eller livförsäkringsklasser som anges i 11 och 12 §§. Med återförsäkring avses enligt 1 kap. 9 § verksamhet som består i att överta risker som överlåts av t.ex. ett försäkringsföretag.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Inkomstskatt

15. Ett livförsäkringsföretag inkomstbeskattas, såvitt nu är av intresse, för premier och andra inkomster som hänför sig till sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Detta framgår av 39 kap. 4 § inkomstskattelagen genom dess hänvisningar till vissa punkter i 2 kap. 11 och 12 §§ försäkringsrörelselagen. Av dessa lagrum framgår att tillstånd för direkt skadeförsäkringsrörelse kan avse sjuk- och olycksfallsförsäkringar och tillstånd för direkt livförsäkringsrörelse kan avse försäkringar som meddelas som tillägg till vissa livförsäkringar samt vissa sjuk- och olycksfallsförsäkringar med långa löptider.

16. Ett försäkringsföretag kan vid sidan av sin direkta försäkringsrörelse även ha tillstånd att driva återförsäkringsrörelse enligt 2 kap. 13 § försäkringsrörelselagen som i så fall ska avse risker som hänför sig till någon försäkringsklass som anges i 11 och 12 §§, exempelvis sjuk- eller olycksfallsförsäkringar.

17. Återförsäkring är ett sätt för försäkringsföretag att skydda sig mot förluster genom försäkringsfall. En återförsäkring är ett avtal mellan två försäkringsföretag varigenom det ena övertar risker som hänför sig till försäkringar som det andra företaget har meddelat. Förstnämnda företag har ingen relation till det andra företagens försäkringstagare och har således inga skyldigheter i förhållande till dem utan det är det sistnämnda företaget som fullt ut ansvarar gentemot dessa försäkringstagare. En återförsäkring är alltså en annan försäkringsprodukt än t.ex. en sjukförsäkring eller en olycksfallsförsäkring.

18. Bestämmelsen i 39 kap. 4 § inkomstskattelagen avser inkomster, premier och utgifter som hänför sig till sjuk- och olycksfallsförsäkringar och omfattar inte återförsäkringar. Av detta följer att det saknas stöd för att inkomstbeskatta den aktuella återförsäkringsrörelsen. Skatteverkets överklagande ska därmed avslås.

Ersättning för kostnader

19. Bolaget har yrkat ersättning för ombudskostnader i Högsta förvaltningsdomstolen med 389 125 kr. Bolaget får skäligen anses berättigat till ersättning för processen i Högsta förvaltningsdomstolen med 250 000 kr.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

Högsta förvaltningsdomstolen beviljar Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv ersättning för kostnader i Högsta förvaltningsdomstolen med 250 000 kr.

I avgörandet deltog justitieråden *Knutsson, Askersjö, Baran, von Essen* och *Nilsson*. Föredragande var justitiesekreteraren *Sofia Karlsson Wramsmyr*.

Förvaltningsrätten i Stockholm (2022-03-10, ordförande Andersson):

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan som förvaltningsrätten har att ta ställning till är om bolaget ska beskattas för mottagen återförsäkring enligt huvudregeln, dvs. med avkastningsskatt, eller om undantagsbestämmelsen i 39 kap. 4 § inkomstskattelagen är tillämplig och bolaget i stället ska betala inkomstskatt.

Avkastningsskatt på pensionsmedel infördes vid 1990 års skattereform. Syftet med den nya lagstiftningen var att skapa neutralitet mellan direkt och indirekt pensionssparande (prop. 1989/90:110 del 1, s. 485). Vid denna tidpunkt omfattade avkastningsskatten såväl direktförsäkringsrörelse som återförsäkringsrörelse. Det innebar att även kapital knutet till gruppliv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar skulle beskattas med avkastningsskatt.

År 1994 ändrades lagstiftningen och fick den utformning den har idag. I samband med detta kopplades den skattemässiga avgränsningen mellan livförsäkringsföretagen och skadeförsäkringsföretagen till den nya försäkringsrörelselagen. Förändringen medförde bl.a. att vissa sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänfördes till den inkomstbeskattade skadeförsäkringsrörelsen. Den nya definitionen av livförsäkringsföretag i försäkringsrörelselagen innebar dock också att allt kapital i livförsäkringsverksamheten, dvs. såväl tjänstegrupplivförsäkringar som andra grupplivförsäkringar och i vissa fall sjuk- och olycksfallsförsäkringar, kom att beskattas med avkastningsskatt. Då det bedömdes vara mer ändamålsenligt att dessa försäkringskategorier beskattades på ett enhetligt sätt infördes det särskilda undantaget i 39 kap. 4 § inkomstskattelagen (prop. 1993/94:85 s. 56 f.). Enligt detta undantag ska inkomster, premier och utgifter, som hänför sig till grupplivförsäkringar eller sådana sjuk- och olycksfallsförsäkringar för vissa utpekade försäkringsklasser i 2 kap. 11 § första stycket och 2 kap. 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043), beskattas med inkomstskatt i stället för avkastningsskatt.

Den återförsäkringsrörelse som är föremål för domstolens prövning avser risker kopplade till sjuk- och olycksfallsförsäkringar. För att inkomsterna från mottagen återförsäkring ska beskattas enligt undantagsbestämmelsen i 39 kap. 4 § inkomstskattelagen krävs dock att försäk-

ringarna omfattas av 2 kap. 11 och 12 §§ försäkringsrörelselagen. Parterna har i detta avseende olika uppfattning om hur hänvisningarna mellan bestämmelserna ska tolkas. Bolaget menar att bristen på uttrycklig hänvisning mellan 39 kap. 4 § inkomstskattelagen och 2 kap. 13 § försäkringsrörelselagen innebär att verksamheten inte omfattas av undantagsbestämmelsen. Skatteverket menar å andra sidan att eftersom den mottagna återförsäkringen avser sådana risker som omfattas av 2 kap. 11 och 12 §§ försäkringsrörelselagen, hänför sig inkomsterna från den mottagna återförsäkringen till en sådan försäkring som ska beskattas med inkomstskatt.

Vad gäller lagtextens ordalydelse kan förvaltningsrätten konstatera att bestämmelserna i 2 kap. 11 och 12 §§ försäkringsrörelselagen reglerar tillstånd som avser direkt försäkringsrörelse, något det alltså inte är fråga om i förevarande mål. Verksamhet som avser mottagen återförsäkring regleras i stället i 2 kap. 13 § försäkringsrörelselagen dit undantagsbestämmelsen i 39 kap. 4 § inkomstskattelagen inte hänvisar. Enligt förvaltningsrättens bedömning kan lagtextens ordalydelse alltså inte anses tala för att mottagen återförsäkring ska omfattas av undantagsbestämmelsen i 39 kap. 4 § inkomstskattelagen.

Förvaltningsrätten anser vidare att det saknas stöd i såväl övrig lagstiftning som i förarbetena för att lagtexten ska tolkas på det sätt som Skatteverket har gjort gällande eller för att syftet med mottagen återförsäkring har varit att den ska undantas från huvudregeln om att livförsäkringsföretag är skattskyldiga till avkastningsskatt.

I avsaknad av uttryckligt lagstöd samt stöd i förarbetsuttalanden anser förvaltningsrätten att mottagen återförsäkring inte omfattas av undantagsbestämmelsen i 39 kap. 4 § inkomstskattelagen. Skatteverkets beslut att höja bolagets inkomst av näringsverksamhet för de aktuella beskattningsåren var alltså felaktigt. Överklagandet ska därför bifallas.

Ersättning för kostnader

[text här utelämnad]

– Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och undanröjer Skatteverkets beslut.

Förvaltningsrätten beviljar Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv ersättning för kostnader med 100 000 kr.

Kammarrätten i Stockholm (2023-09-29, Hemmingsson, Lokrantz Sandberg och Kärnell):

Beskattningen

Kammarrätten anser i likhet med förvaltningsrätten att ordalydelsen i 39 kap. 4 § inkomstskattelagen (1999:1229) och 2 kap. 11 och 12 §§ lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel talar för att verksamhet när det gäller mottagen återförsäkring som är hänförlig till sjuk- och olycksfallsförsäkringar inte ska beskattas enligt bestämmelserna i inkomstskattelagen. Det finns inte heller stöd i förarbetena för någon annan tolkning. Skatteverkets beslut att höja bolagets inkomst av näringsverksamhet för de aktuella beskattningsåren var alltså felaktiga. Överklagandet ska därför avslås i den delen.

Ersättning för kostnader
[text här utelämnad]

– Kammarrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten beviljar Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg
Liv ersättning för kostnader i kammarrätten med 60 000 kr.